

Javaslat a

„Lőrincz István agyagfalvi bútorfestő munkássága ”

Bögöz Községi értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Bartos Tünde

.....

Székelymagyaros, 2023. január

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó személy neve: Bartos Tünde
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Bartos Tünde
Levelezési cím: Székelymagyaros 40 szám
Telefonszám: 0745-031456
E-mail cím: bartostunde83@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Lőrincz István agyagfalvi bútorfestő munkássága

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
ipari és műszaki megoldások **x kulturális örökség** sport
természeti környezet turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye
Agyagfalva

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
x települési tájegységi megyei külhoni (erdélyi) magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Szépen virágozott bútoraink az 1700-as évek végén, 1800-as években, leginkább annak derekán élték fénykorukat. Ekkor vidékünkön, egész Székelyföldön általánosan elterjedt volt, hogy legalább a férjhez menő leány hozományos ládája tulipános legyen. A tehetősebb családoknál, leginkább a tiszta szoba berendezéseként jelentek meg sorra, a sarok téka, kontyos, pártás székek, lóca, padláda, kamarás asztal, a tálások, kendőszegek, a vetett ágyak festett végei. Egy-egy falu, vidék saját bútorfestő asztalost, tudott eltartani, ki az adott területen egyedi sajátos stílusjegyekkel fűszerezetten, ugyanakkor a nagyobb régióra jellemző vonásokkal dolgozott. Agyagfalván tevékenykedett az 1800-as évek közepén Lőrincz István bútorfestő, kinek letisztult kézjegye ma is felismerhető.

Székelyföld teljes területén, a bútorokon átfogóan jellemző volt a szár levél és virág hármas összekötöttsége. A legjellemzőbb virágok a tulipán, szegfű, rózsza, gyöngyvirág, bimbók, bogycsok, sokszor felismerhetetlenségig stilizált formában. Szépen követhető, hogy azokon a vidékeken, ahol a protestáns vallások elterjedtek, templomaikban kazettás mennyezetek, festett asztalosmunkák voltak láthatóak, ott ezek a jellemvonások a nép bútorain is visszaköszönnek. Udvarhely vagy háromszéken a református, unitárius vidékeken, a gazdagabb színhasználat, duzzadóbb virágok, a kazettás keretezés volt a jellemző. A virágcsokrok lendületében is nyomon követhetőek a templomi

festett asztalosmunkákból ismerős stílusjegyek; mik sok esetben reneszánsz kori sajátosságokat is mutatnak, ugyanakkor a bútorok virágozása a nép izlésének megfelelően is formálódott. Azokon a településeken, hol saját bútorfestő asztalost tudtak eltartani, máig találni a régi mesterek kezét dicsérő bútordarabokat. Mára ez az örökség minimálisra csökkent, nem történt gyűjtés az elmúlt évtizedekben, a jelenleg létező darabok eldugottan, elhanyagoltan lelhetők csak fel; mégis ez által követhető nyomon egyes mesterek technikai tudása, munkássága, izlése, egy közösség szépérzéke, igénye.

Malonyai Dezső 1907-ben megjelent „A magyar nép művészete” c. II. kötetében említést tesz agyagfalvi festett bútorról, majd Kardalus János 1982.-ben megjelent „A festett bútor” munkájában (részben Malonyaira hivatkozva) tárgyalja az agyagfalvi Lőrincz István munkásságát. Ki emeli, a festő szakmai hozzáértését a kiegyensúlyozott szinharmóniáját, a virágcsokrok, kompozíció összeállításában a színek arányának megfelelő használatát, továbbá hangsúlyozza, hogy az agyagfalvi festett bútor milyen értékes hagyomány.

Jelen pillanatban a két gyűjtő által bemutatott kép anyag és kevés tárgyi hagyaték ad kiindulási pontot az agyagfalvi festő asztalos keze munkájának, jellegzetes stílusjegyeinek nyomon követéséhez.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A kevés tárgyi hagyaték, a jellegzetes stílusjegyek a közösség kincse, melynek tudatosítása fontos feladat, a tárgyi anyag további gyűjtést igényel.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Kardalus János: A festett bútor, Csíkszereda, 1982 In: 35-37
- Malonyai Dezső: A magyar nép művészete, Franklin Társulat, Budapest, 1907
Második kötet 197.o

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

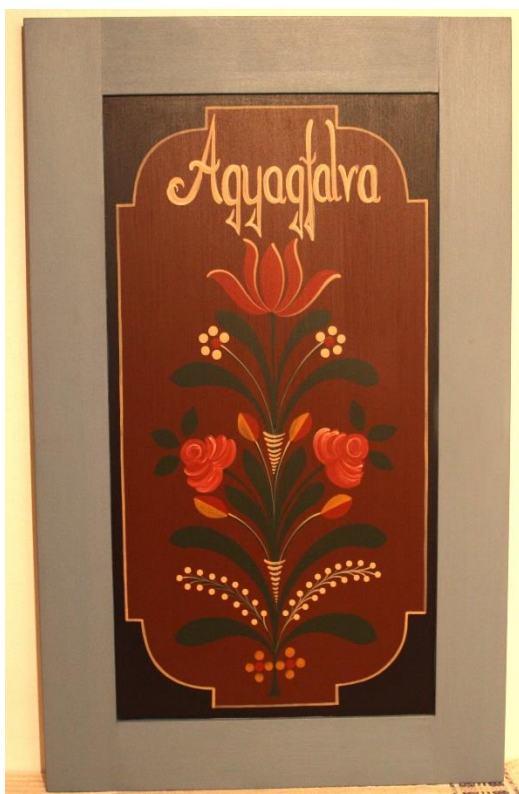
III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Agyagfalván gyűjtött festett munkák 1848-ból, A Malonyai és Kardalus által bemutatott agyagfalvi festett bútorokkal azonos jellemvonásokkal

az agyagfalvi festett anyag alapján készített rekonstrukció

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat